MALTA

QORTI KRIMINALI

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH GALEA DEBONO

Seduta tat-22 ta' Ottubru, 2009

Numru 19/2007

Ir-Repubblika ta' Malta
Vs
Carmelo Sant

Il-Qorti,

Rat l-Att tal-Akkuza numru 19 tas-sena 2007 kontra l-akkuzat Carmelo Sant li bih huwa gie akkuzat talli:

1. Wara li l-Avukat Generali ppremetta fl-Ewwel Kap illi f'xi zmien qabel ix-xahar ta' April tas-sena elf disa' mija disgha w tmenin (1989) l-akkuzati Carmelo Sant u George Pace saru jafu lil Nazzareno Ebejer li kien jiffrekwenta l-Istazzjon ta' Birkirkara. George Pace kien jahdem bhala *watchman* f'dan l-Istazzjon u Carmelo Sant kien iqatta' xi hin ma' dan George Pace u ma' *watchman* iehor certu Mikiel Vella (illum mejjet). Carmelo Sant, George Pace u Mikiel Vella nnutaw li Nazzareno Ebejer kien igorr kwantità sostanzjali ta' flus fuqu w iddecidew li jiehduh

f'post imwarrab biex joqtluh u jisirqu dawn il-flus. Fit-8 ta' April ta' dik is-sena, bl-iskuza li kienu sejrin jiehdu lil Nazzareno Ebejer jiekol, rikkbuh fil-karozza ta' l-akkuzat George Pace u telghu lejn il-Mellieha. Kif waslu l-Ahrax tal-Mellieha, Sant, Pace, Vella w Ebejer nizlu mill-karozza. Ebejer dahal go kamra li kienet tinsab f'dawk l-akkwati. Dak il-hin l-akkuzati hargu senter mill-karozza, ppuntawh lejn Ebejer u, dolozament, bil-hsieb li joqtluh jew iqieghdulu hajtu f'periklu car, tawh zewg tiri, wiehed go wiccu w l-iehor lejn sidru. Nazzareno Ebejer miet kawza tal-griehi li sofra.

Illi b'ghemilhom l-imsemmija Carmelo Sant u George Pace saru hatjin ta' omicidju volontarju w cioè talli, dolozament, bil-hsieb li joqtlu persuna jew li jqieghdu l-hajja taghha f'periklu car, ikkagunawlha l-mewt.

Ghaldaqstant l-Avukat Generali, fl-isem fuq imsemmi, akkuza lill-imsemmija Carmelo Sant u George Pace hatjin ta' omicidju volontarju w cioè talli, dolozament, bil-hsieb li joqtlu persuna jew li jqieghdu l-hajja taghha f'periklu car, ikkagunawlha l-mewt;

Talab li jinghamel skond il-ligi kontra l-imsemmija akkuzati w illi kull wiehed minnhom jigi kkundannat ghall-piena ta' prigunerija ghall-ghomru, skond dak li hemm u jintqal fl-artikoli 211(1)(2), 23 u 533 tal-Kodici Kriminali jew ghal kull piena ohra li tista' skond il-ligi tinghata ghall-htija ta' l-imsemmija akkuzati.

2. Wara li l-Avukat Generali ppremetta fit-Tieni Kap illi fiz-zmien u fic-cirkostanzi msemmija fl-ewwel kap ta' dan l-att ta' akkuza, w cioè fit-8 ta' April tas-sena elf disa' mija disgha w tmenin (1989), Carmelo Sant u George Pace, fl-Ahrax tal-Mellieha, dolozament, bil-hsieb li joqtlu lil Nazzareno Ebejer jew li jqieghdu l-hajja tieghu f'periklu car, tawh zewg tiri b'senter tal-marka Luigi Franchi, wiehed go wiccu w l-iehor lejn sidru, w Ebejer miet kawza tal-griehi li sofra. Ghalhekk, fil-mument ta' dan id-delitt l-akkuzati kellhom fuq il-persuna taghhom arma regolari, liema arma giet effettivament uzata fil-kommissjoni ta' l-

imsemmi omicidju volontarju fuq il-persuna ta’ Nazzareno Ebejer.

Illi b’ghemilhom l-imsemmija Carmelo Sant u George Pace saru hatjin talli, fil-hin li ghamlu delitt volontarju kontra l-persuna, kellhom fuq il-persuna taghhom xi arma tan-nar, arma regolari, imitazzjoni ta’ arma tan-nar jew imitazzjoni ta’ arma regolari, u dan minghajr ghan legittimu.

Ghaldaqstant l-Avukat Generali, fl-isem fuq imsemmi, akkuza lill-imsemmija Carmelo Sant u George Pace hatjin talli, fil-hin li ghamlu delitt volontarju kontra l-persuna, kellhom fuq il-persuna taghhom xi arma tan-nar, arma regolari, imitazzjoni ta’ arma tan-nar jew imitazzjoni ta’ arma regolari, w dan minghajr ghan legittimu;

Talab li jinghamel skond il-ligi kontra l-imsemmija akkuzati w illi kull wiehed minnhom jigi kkundannat ghall-piena ta’ prigunerija ghal zmien ta’ mhux izjed minn sentejn skond dak li hemm u jintqal fl-artikolu 26(a) ta’ l-Ordinanza dwar l-Armi (Kap. 66) [illum l-artikolu 55(a) ta’ l-Att dwar l-Armi (Kap. 480)], u l-artikoli 23 u 533 tal-Kodici Kriminali jew ghal kull piena ohra li tista’ skond il-ligi tinghata ghall-htija ta’ l-imsemmija akkuzati.

3. Wara li l-Avukat Generali ppremetta fit-Tielet Kap illi fiz-zmien u fic-cirkostanzi msemmija fl-ewwel kap ta’ dan l-att ta’ akkuza, w cioè fit-8 ta’ April tas-sena elf disa’ mija disgha u tmenin (1989), Carmelo Sant u George Pace, fl-Ahrax tal-Mellieha, dolozament, bil-hsieb li joqtlu lil Nazzareno Ebejer jew li jqieghdu l-hajja tieghu f’periklu car, tawh zewg tiri b’senter tal-marka Luigi Franchi, wiehed go wiccu w l-iehor lejn sidru, w Ebejer miet kawza tal-griehi li sofra. L-akkuzati ma kellhomx id-debiti licenzi tal-Kummissarju tal-Pulizija ghall-pussess u kontroll ta’ dik l-arma tan-nar.

Illi b’ghemilhom l-imsemmija Carmelo Sant u George Pace saru hatjin talli, minghajr licenza tal-Kummissarju tal-Pulizija, kellhom fil-pussess jew kontroll taghhom, jew

kellhom f'idejhom jew fuqhom, xi arma tan-nar jew munizzjon barra mill-fond jew post li jaghmel mieghu.

Ghaldaqstant l-Avukat Generali, fl-isem fuq imsemmi, akkuza lill-imsemmija Carmelo Sant u George Pace hatjin talli, minghajr licenzja tal-Kummissarju tal-Pulizija, kellhom fil-pussess jew kontroll taghhom, jew kellhom f'idejhom jew fuqhom, xi arma tan-nar jew munizzjon barra mill-fond jew post li jaghmel mieghu;

Talab li jinghamel skond il-ligi kontra l-imsemmija akkuzati w illi kull wiehed minnhom jigi kkundannat ghall-piena ta' prigunerija ghal zmien ta' minn xahrejn sa sentejn skond dak li hemm u jintqal fl-artikolu 3(1A) ta' l-Ordinanza dwar l-Armi (Kap. 66) [illum l-artikolu 5(1) ta' l-Att dwar l-Armi (Kap. 480)], u l-artikoli 23 u 533 tal-Kodici Kriminali jew ghal kull piena ohra li tista' skond il-ligi tinghata ghall-htija ta' l-imsemmija akkuzati.

Rat l-atti kollha processwali, inkluzi l-atti tal-kumpilazzjoni.

Rat in-nota tat-12 t'Ottubru, 2009,ipprezentata mill-akkuzat Carmelo Sant, fejn huwa nforma lil din il-Qorti li ser jirregistra ammissjoni tal-akkuzi lilu addebitati fil-proceduri u li ghalhekk l-unika haga li tehtieg li tigi indirizzata fil-kaz tieghu hija l-piena li ghandha tigi inflitta.

Rat illi waqt is-seduta tad-19 t' Ottubru, 2009, l-akkuzat, mistoqsi jekk huwiex hati skond l-Att tal-Akkuza, wiegeb billi stqarr li huwa kien hati tar-reati hemm dedotti kontra tieghu;

Rat illi wara li l-Qorti wissiet lill-akkuzat b'mod l-aktar solenni fuq il-konsegwenzi legali ta' din it-twegiba w taghtu ftit taz-zmien biex jerga lura minnha, kif obbligata li taghmel skond l-artikolu 453 (1) tal-Kap.9 tal-Ligijiet ta' Malta, l-akkuzat baqa' jtenni t-twegiba li huwa kien hati.

Rat id-Digriet taghha tad-19 ta' Ottubru, 2009, li bih, fuq talba tal-Prosekuzzjoni - ordnat is-separazzjoni tal-gudizzju bejn il-kawza tal-akkuzat u dik tal-ko-akkuzat

George Pace, u li bih ordnat id-differiment ta' din il-kawza ghall-lum.

Tiddikjara ghalhekk lil akkuzat Carmelo Sant hati talli :
1) fit-8 t'April, 1989 dolozament, bil-hsieb li joqtol persuna jew li jqieghed il-hajja taghha f'periklu car, ikkagunalha l-mewt u dan skond l-ewwel kap tal-Att ta' l-Akkuza;
2) fit-8 t'April, 1989 fil-hin li ghamel delitt volontarju kontra l-persuna, kellu fuq il-persuna tieghu xi arma tan-nar, arma regolari, imitazzjoni ta' arma tan-nar jew imitazzjoni ta' arma regolari, u dan minghajr ghan legittimu; u dan skond it-tieni Kap tal-Att ta' l-Akkuza.
3) fit-8 t'April, 1989, minghajr licenzja tal-Kummissarju tal-Pulizija, kellu fil-pussess jew kontroll tieghu, jew kellu f'idejh jew fuqu, xi arma tan-nar jew munizzjon barra mill-fond jew post li jaghmel mieghu; u dan skond it-tieni Kap ta' l-Att ta' l-Akkuza.

Rat il-fedina penali aggornata tal-hati esebita mill-prosekuzzjoni fuq ordni tal-Qorti w ezaminata mid-difiza waqt l-udjenza tal-lum.

Qieset is-sottomissjonijiet tal-abbli difensur **Dr. Joseph Giglio**, li jinsabu kollha registrati w senjatament, imma mhux biss is-segwenti :-

1. Li mir-rassenja tal-kawzi decizi kemm minn din il-Qorti kif preseduta, kif ukoll minn gudikanti ohra w mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Superjuri) jidher li jkun opportun li tinghata piena ferm inqas minn wahda ta' tletin (30) sena prigunerija f' dan il-kaz biex jinzamm proporzjon ma dawk is-sentenzi.

2. Li f' dan il-kaz kien hemm trapass ta' zmien ta' ghoxrin sena mill-kommissjoni tar-reati sal-lum w ghalhekk skond l-awturi man mano li jghaddi z-zmien l-allarm socjali jonqos w r-reati ma jibqghux icarrtui t-tessut socjali daqs kemm ikunu f' certu zmien qrib id-data tar-reat.

3. li kieku l-hati ma ammettiex l-akkuzi mal-pulizija zgur li l-Pulizija ma kienx ikollha provi biex takkuzah b'dawn ir-reati.

4. li l-eta' tieghu kienet wahda avvanzata.

5. Li ma kienx minnu li l-akkuzat kien f' xi hin mistur . Semplicement ma kienx maghruf mill-Pulizija.

6. Li gudikant meta jaghti piena f' omicidju duplici jkun ikkalibra l-piena fuq dak il-fatt izda hawn non si tratta ta' omicidju duplici.

7. Li m'ghandux jigi akkollat l-ispejjez peritali kollha.

Qieset is-sottomissjonijiet tal-abbli prosekutur **Dr. Aaron Bugeja**, li jinsabu kollha registrati w senjatament :-

Li l-Prosekuzzjoni kienet ikkonsidrat is-sentenzi citati mill-hati izda dawn kollha kellhom fattispecji differenti minn dawk tal-kaz odjern u spjega kif u ghaliex.

Li f' dan il-kaz ma kienx hemm ammissjoni bikrija imma ammissjoni wara ghoxrin sena. Jekk xejn kienet ammissjoni tardiva w mhux wahda bikrija.

Li mill-fedina penali tal-hati jidher li tul dan il-periodu kollu hu baqa' jikommetti reati ohra.

Li t-trapass taz-zmien m' ghandux jagevola lil min ghal tul ta' snin ikun harab mill-id tal-gustizzja.

Ikkonsidrat;

Illi l-piena ghar-reat t' omicidju volontarju wahdu hi dik ta' prigunerija ghall-ghomor. Pero' skond l-artikolu 492 (1) , meta f' xi stadju qabel jigi fformat il-guri l-akkuzat jammetti l-htija tieghu w ghall-fatt li jigi ammess mill-akkuzat ikun hemm stabbilita l-piena ta' prigunerija ghall-ghomor, il-Qorti tista' (mhux marbuta) li , minflok il-piena msemmija, taghti piena tal-prigunerija ghal zmien minn tmintax il-sena sa tletin sena.

Issa f' dan il-kaz il-Qorti qieset is-sentenzi citati mid-difiza konxja mill-fatt li ghandu jinzamm kemm jista' jkun proporzjon bejn sentenza w ohra sakemm dan ikun possibbli, tenut kont tal-fattispecji differenti taghhom.

Dan hu kaz ta' omicidju ta' persuna anzjana minn persuni li kienu jippozaw ta' konoxxenti jew addirittura hbieb taghha w li ndew bil-fiducja li l-vittma kellha fihom biex ittradewha, haduha f' post disabitat bl-iskuza ta' ikla flimkien u hemm - bl-aktar mod kiesah u biered - qatluha b' zewg tiri ta' senter a distanza ravvicinata w dan bil-ghan li jisirqulha xi flus li setghet kienet qed iggorr fuq il-persuna taghha. Dan it-tip ta' reat motivat minn tentattiv ta' serq sar bl-aktar mod brutali w ta' stmerrija.

Illi l-fatt li l-hati dam kwazi erbatax il-sena biex inkixef mal-Pulizija zgur li ma kienx ta' zvantagg ghalih ghax baqa' jgawdi l-hajja bhala persuna libera w seta' - kif del resto ghamel – kompla bil-hajja normali tieghu w lanqas ma zamm il-boghod milli jikkommetti reati ohra. Di fatti miz-zmien tar-reati in ezami 'l hawn, hu instab hati ta' reati ohra li jinkludu serq aggravat, tentattiv ta' korruzzjoni ta' ufficjal pubbliku, b' offerta ta' flus, ta' theddid jew ingurji kontra ufficjali pubblici, ta' rapport falz, theddid ta' xhud tal-prosekuzzjoni, korruzzjoni ta' minorenni w talli ghin jew iffacilita l-korruzzjoni tal-istess minorenni ta' erbatax il-sena. Hu diga issubixxa zewg sentenzi ta' prigunerija ohra in konnessjoni ma dawn ir-reati.

Illi kif gie ritenut mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Inferjuri) fil-kawza : "**Il-Pulizija vs. Nikola Farrugia et"** [2.10.2002] il-fattur tat-trapass taz-zmien ma jnaqqas xejn mir-responsabbilta' kriminali tal-hati (ara . **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Joseph Attard** [24.7.2000] u r**-Repubblika ta' Malta vs. Joseph Attard u Angelo Attard** [24.7.2000])

Jista' pero ' f'xi kazi jigi konsidrat ghall-fini tal-piena kif gie ritenut fil-kazijiet appena citati u kif gie ritenut minn dik il-Qorti fil-kawza **"Il-Pulizija vs. Geoffrey Azzopardi"** [29.1.2001] ghalkemm f'din l-ahhar sentenza l-

konsiderazzjonijiet ta’ din il-Qorti biex varjat il-piena ma kienux limitati biss ghal dik tat-trapass taz-zmien imma kienu ukoll bazati fuq motivazzjoni ohra.

Illi fil-kaz ta’ **Nikola Farrugia et.** fuq citat gie ritenut ukoll li t-trapass taz-zmien jista’ jagevola lill-persuna akkuzata ghall-fini ta’ piena meta huwa juri li tul dak iz-zmien hu jkun zamm lura mill-ksur serju tal-ligijiet u wera certu impenn biex jirriforma. Il-bqija tkun ingustizzja li xi hadd jibbenefika minn tul ta’ zmien zejjed fil-process specjalment jekk dak it-tul ikun in toto jew in parti kagunat jew provokat minnu stess u dana a skapitu ta’ dawk l-akkuzati li l-process taghhom jinqata’ aktar malajr ghal raguni jew ghal ohra.

F’ dan il-kaz ma jidhirx li kien hemm xi dewmien zejjed fil-proceduri wara li l-Pulizija saret taf bil-ko-involgiment tal-hati f’ dawn ir-reati tant li pprocediet fi zmien tlitt ijiem billi ressqet lill-hati quddiem il-Qorti. Il-kumpilazzjoni ma haditx zmien eccessiv biex giet konkjuza. Meta mbaghad gie prezentat l-Att ta’ l-Akkuza f’ Marzu 2007, il-hati ma wera ebda herqa li jaghmel xi ammissjoni bikrija w baqa’ proprju sa gimgha qabel id-data tal-appuntament tal-guri biex indika li ser jammetti. <u>Dan nonostante li fil-15 ta’ Novembru, 2007, deher quddiem din il-Qorti in konnessjoni mat-trattazzjoni ta’ eccezzjoni preliminari tal-ko-akkuzat u hemm, meta seta’ facilment iddikjara li ser jirregistra ammissjoni, baqa’ ma ghamel xejn.</u> U b’ hekk rega baqa’ jgawdi l-liberta’ ghall-kwazi sentejn ohra.

Ir-regoli generali li ghandhom jiggwidaw lill-qrati meta jkun hemm ammissjoni gew imfissra mill-Qorti Kriminali fis-sentenza preliminari taghha “**Ir-Repubblika ta’ Malta vs. Nicholas Azzopardi**”, [24.2.1997]; u mill-Qorti tal-Appell Kriminali fis-sentenza **“Il-Pulizija vs. Emmanuel Testa**” , [17.7.2002]. F’din l-ahhar sentenza dik il-Qorti kienet irriproduciet il-bran segwenti mill-**BLACKSTONE’S CRIMINAL PRACTICE** , (Blackstone Press Limited – 2001 edit. ecc.) :-

“Although this principle [that the length of a prison sentence is normally reduced in the light of a plea of

guilty] is very well established , the extent of the appropriate "discount" has never been fixed. In *Buffery* ([1992] 14 Cr. App. R. (S) 511) Lord Taylor CJ indicated that "something in the order of one-third would very often be an appropriate discount", but much depends on the facts of the case and the timeliness of the plea. In determining the extent of the discount the court may have regard to the strength of the case against the offender . An offender who voluntarily surrenders himself to the police and admits a crime which could not otherwise be proved may be entitled to more than the usual discount. (*Hoult* (1990) 12 Cr. App. R. (S) 180; *Claydon* (1993) 15 Cr. App. R. (S) 526) and so may an offender who , as well as pleading guilty himself , has given evidence against a co-accused (*Wood* [1997] 1 Cr. App. R. (S) 347) and/or given significant help to the authorities (*Guy* [1992] 2 Cr. App. R. (S) 24). Where an offender has been caught red handed and a guilty plea is inevitable , any discount may be reduced or lost (*Morris* [1998] 10 Cr. App. R. (S) 216; *Landy* [1995] 16 Cr. App. R. (S) 908) . Occasionally the discount may be refused or reduced for other reasons , such as where the accused has delayed his plea in an attempt to secure a tactical advantage (*Hollington* [1985] 85 Cr. App. R. 281; *Okee* [1998] 2 Cr. App. R. (S) 199.) Similarily , some or all of the discount may be lost where the offender pleads guilty but adduces a version of the facts at odds with that put forward by the prosecution , requiring the court to conduct an inquiry into the facts (*Williams* [1990] 12 Cr. App. R. (S) 415.) The leading case in this area is *Costen* [1989] 11 Cr. App. R. (S) 182 , where the Court of Appeal confirmed that the discount may be lost in any of the following circumstances : (i) where the protection of the public made it necessary that a long sentence , possibly the maximum sentence, be passed; (ii) cases of 'tactical plea' , where the offender delayed his plea until the final moment ….." (sottolinear ta' din il-Qorti).

Jidher li f’ dan il-kaz, ghalkemm hu minnu li issa l-hati rregistra ammissjoni qabel ma gie format il-guri fil-kaz tieghu, dan kien kaz fejn hu ammetta proprju fl-ahhar hin li seta’ jaghmel hekk u ergo kaz ta’ ***“tactical plea where the offender delayed his plea until the final moment”***. Ghalhekk l-ammissjoni tieghu f’ dan l-istadju inoltrat, apparti li tatih il-beneficcji tal-artikolu 492 (1) ftit li xejn ghandha fic-cirkostanzi tiswielu ghal xi riduzzjoni ulterjuri tal-piena.

Ghaldaqstant, il-Qorti, wara li rat l-artikoli 211(1)(2), 23 u 533 tal-Kodici Kriminali kif ukoll l-artikolu 3(1A) [illum l-artikolu 5(1) ta’ l-Att dwar l-Armi (Kap. 480)] u l-artikolu 26(a) ta’ l-Ordinanza dwar l-Armi (Kap. 66) tikkundanna lill-hati **Carmelo Sant** ghall-piena komplessiva ta’ tletin (30) sena prigunerija, kif ukoll tikkundannah ihallas is-somma ta’ sitt mija wiehed u tmenin Ewro w erba’ w tletin centezmu (€681.34c), rapprezentanti terz tal-ispejjez tal-perizji inkorsi f’dan il-process, u dan a tenur tal-artikolu 533 tal-Kodici Kriminali;

Tordna wkoll li jekk l-ispejjez tal-perizji ma jithallsux fi zmien hmistax il-jum mil-lum, jigu konvertiti f' terminu ta' prigunerija skond il-ligi.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------